

DEBATT

KRONIKK: 6000 tegn inkl. mellomrom.
HOVEDINNLEGG: 3000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto.
SIDEINNLEGG: 2300 tegn inkl. mellomrom.
REPLIKK: 1600 tegn inkl. mellomrom.
Send innlegg til debatt@dagbladet.no

AKSEL BRAANEN STERRI
Debatt- / kronikkansvarlig
ast@dagbladet.no

ØYVIND RØNNING
oro@dagbladet.no

FOTO: BERIT ROLL / NTB SCANPIX

17 myke trafikanter har kommet i trafikken hittil i år, mot 12 på samme tid i fjor. Trygg Trafikk er urolige over utviklingen og ber folk om å være forsiktige. Ni var syklistene.

– Vi er spesielt bekymret når det gjelder myke trafikanter. Stressede bilister, flere voksne syklistene og mange nye skolebarn på veiene skaper krevende situasjoner. Vi ber derfor folk om å være ekstra varsomme bak rattet og sykkelstyret, sier Jan Johansen, direktør i Trygg Trafikk, til NTB.

NAR 50 % AV OSS TROR SNASAMANNEN HAR HEL-BRENDENDE KREFTER, KAN VI IKKE VÆRE OVERRASKET OVER AT BARNÅ VÆRER GJØR DET SVAKT I REALFAG. #PISA

@WASIMZAHID

Kostbare, bortskjemte pensjonister

ALDERDOM

Tekst: GUNNAR BERGE LINDHOLM
Pensjonist (77)

Som forbundsleder Jan Davidsen i Pensjonistforbundet sier det, så foregår det en stadig mer intens og aggressiv stigmatisering av pensjonistene: De har det for godt, og de unge må bære stadig flere og flere av dem på sine smale skuldre.

At unge, sørgmodig smilende fjes på TV besnerende klarer å

skaffe mange nye tilhengere for dette synet er en del av den fremherskende tidsånden, som presenterer av blant andre Mathild Tøyring-Gedde i Høyre.

Men at presumpsjivt kloke og erfarne eldre selv deltar i dette feltet er mer forunderlig. Tidligere sjefekonom i Nordea, Steinar Juell, dundrer inn det samme budskapet: Alderspensjonistene har grabbet til seg en uført stor del av samfunns-kaken! Grafene som mangler ville ha fortalt at aldri noenstunne har dagens unge og deres foreld-

re hatt en høyere levestandard og mer vanvittig forbruk enn nå. Hvilket altså er en følge av seniorgenerasjonens mange harde og neyosomme arbeidsår med disse yngre på sine brede skuldre.

Men at disse eldre nå endelig skal kunne ha noen få år med 40-50 prosent av de nå yrkesaktives ellelville forbruk er noe stadig flere av etterkommerne synes er urettferdig. Joda, vi kan god betale full pris på trikk og buss, dersom det beroliger. På kino, fly og reiser gjør vi det allerede. Og joda, vi kan fortsatt

finne oss i at pensjonen vår ikke holder tritt med prisutviklingen, slik det har blitt. Vi er vant til å holde inn livremmen, og skal nok holde ut noen år til. Men la oss slippe å bli sett på som uførtjente snyltere av våre prektige etterkommere, der de svettende bærer oss feite på sine spinkle skuldre. Vi har ikke vært vant til å ligge andre til læst gjennom lange arbeidsdager, hvor en bedre framtid for våre etterkommere var målet. Tanken på å belaste spinkle skuldre i alderdommen er derfor utalelig.

RETT FRA NETT

Det er åpenbart hva slags valgkamp Asheim, Haie og Høyre ønsker seg: En valgkamp der Høyre skal få fremme sine saker til stående applaus, uten at andre påpeker konsekvensene av politikken de fører. En valgkamp der de slipper brysmo debatt og konkurrerende forslag.

TORSTEIN TVEDT SOLBERG (AP)

SOSIALE MEDIER

TA TAK I FACEBOOK-SENSUREN

I altfor mange år har amerikanske IT-selskap kunnet fungere som «overredaktører» for brukernes ytringer. Det er på høy tid å gripe inn.

KRONIKK

ERIK NEWTH
Forfatter og foreleser

Når jeg ser debatten i kjølvannet av Vietnam-bildet som ble slettet fra Tom Egelands Facebook-konto, kjenner jeg først og fremst en matt følelse av déjà vu. Har har vi nemlig vært før – mange ganger. Min egen interesse for temet ble utløst av en nye omalt sak i USA for åtte år siden, for eksempel.

DEN GANG HADDE Apple avvist en parodi-app under henvisning til en klausul i bruksvilkårene som forbad angrep på politikere, og Steve Jobs helte bensin på bålet med følgende e-post til app-utvikleren: «Even though my personal political leanings are democratic, I think this app will be offensive to roughly half our customers. What's the point?»

Hans nonchalante holdning opprørte mange mediefolk, og bedre ble det ikke da det i årene som fulgte dukket opp flere liknende saker. På denne tiden hadde Apple ambisjoner om å bli en ledende distributør av nyheter, og jeg var ikke alene om å frykte konsekvensene av et amerikansk «overredaktør»-regime.

I 2010 KNESATTE Jan Omdahl det som burde være gjeldende prinsipp for medie-distributører som Apple i denne avisen, da han skrev: «Det må være redaktørens som bestemmer hva som er akseptabelt innhold, ikke Steve Jobs». Sven Egil Omdal var også like velnsjelig klar i sin kommentar til saken.

Men innvendinger fra norske pressefolk hindret ikke Facebook, som etter hvert

overtok Apples rolle som navet i digital mediedistribusjon, i å fjerne to bilder av den naken Fridtjof Nansen fra Aftenpostens Facebook-side i 2011. Deretter truet man med å slette avisens konto om noe liknende gjentok seg.

Selskapets nordiske talsmann, Jan Fredriksson, forsvarte avgjørelsen slik: «Vi bedømmer [...] ikke om dette handler om kunst kontra pornografi. Mange i den vestlige verden synes nok at dette er en ganske frikattet og strikt regel. Problematikken ligger i at Facebook skal tiltale alle kulturer, og i visse kulturer er nakenhet i seg selv veldig støttende.»

DET ER LITE SOM tyder på at dette hovedprinsippet er endret. Tvert imot: Siden 2011 har Facebook slettet fullstendig harmløse bilder av badende barn, kvinner som ammer, brystkreftopererte, europeiske kunstfotografier og altså historiske fotografier med samme begrunnelse.

Ser man bort fra voldsbruken er parallellene til karikaturskriden vanskelige å komme fra: Noen der ute, med et annet syn på (i dette tilfellet) nakenhet blir fornermet av noe du publiserer, og derfor må du la være å publisere innholdet ditt.

Den siste ukens hendelser viser mer enn noe annet at Facebook ikke har lært og heller ikke viser tegn til å ville lære. Det er lett å forstå, i grunnen. Overskuddet vokser jo fra år til år, og det er lite som tyder på at man taper kunder eller omdømme over tid på slike saker.

Hva kan gjøre s?

TOM EGELAND lanserte et forslag om lokale redaktører på Facebook i et intervju i Dagens Næringsliv. Ved å sette folk med slik kompetanse i Norge kunne Facebook rydde opp i misforståelser, og fjerne mistanken om at noe så viktig som ytringsfrihet på nettet blir forvaltet av algoritmer eller tilfældige ansatte i land med lavt lønnsnivå.

Forslaget er godt, men går i mine øyne ikke langt nok. Selv om Facebook er domi-

SENSURERT: Nick Uts ikoniske bilde av niåringer Kim Phuc, som flykter etter napalm-angrep i Vietnam, skapte furor på Facebook i fjor. Måned.

FOTO: NICK UT / AP / NTB SCANPIX

nerende, er selskapet på langt nær alene. Twitter har fremdeles mange brukere i Norge, og Googles virksomhet berører ytringsfriheten på utallige vis. Faktum er at det allerede eksisterer tiltak vi kan sette inn, og vi har lang historisk erfaring for at de er effektive.

SÅ VIDT JEG VET var en av de første til å ta dette opp i Norge nettguruen Clay Shirky, som besøkte Nordiske Mediedager i 2011. I et lite påkatt intervju med NRK Beta påpeker Shirky at Facebook allerede er blitt for stort til at det kan straffes av markedet. Kundene har rett og derfor vil vi fortsette å se slik atferd fra selskapets side.

Ifølge Shirky er Facebook ikke bare vårt første virkelig globale medium. Selskapet er i ferd med å bli en «utility», like uunnværlig for samfunnets infrastruktur som leverandører av strøm og vann. Dets rolle er langt på vei å fungere som et felles

ytringsrom på nettet – problemet er bare at rommet ikke er offentlig, men privat. Facebook er sin fulle juridiske (om ikke moralske) rett til å forby nakenhet på et generelt grunnlag, religiøs satire eller bilder av katte for den saks skyld.

Løsningen er innlysende, mener Shirky. Når markedet svikter og forbrukermarkten settes ut av spill, må myndighetene gripe inn. Og her nytter det ikke med lokale, norske tiltak. Et overnasjonalt selskap vil måtte håndteres på overnasjonalt nivå. Hvilket i vårt tilfelle vil si EU.

JA, DU LESTE riktig. Utskjeltet, byråkratiske, toptungne EU. Som nettopp har gått på en historisk kjempesmell, men som til tross for feil og mangler faktisk har stilt seg på brukernes side mot IT-kjempene. Det ser vi bl.a. innen personvernet, med det reviderte personverndirektiv, forhandlingene om «Safe Harbor»-avtalen med USA og dommen fra 2014 som tvang Google til

SENSURERT: Pierre Renoirs «Etter badet» ble ikke godkjent til bruk i en Facebook-annonse for boka «Krig, kunst og kollaps» fordi det avviste for mye hud eller henspilte på seks

FOTO: NASJONALMUSEET

SENSURERT: «To elsker», et bilde innenfor den japanske kunsten shunga av Suzuki Harunobu (1724-1770), som sto på trykk i Dagbladet i fjor, ble for mye for Facebook.

FOTO: FINE ART IMAGES

å innføre «retten til å bli glemt» på nettet. I tråd med Shirkys ide foreslår jeg altså at Tom Egelands sak løftes opp på politisk nivå. Politikere som hittil har sluppet unna med å henvise til at Facebook har jusen på sin side (jog har spurt flere opp gjennom årene, og det er alltid svaret jeg har fått) må tvinges til å tenke gjennom om jusen i dette tilfellet er god nok.

De naturlige pådriverne i denne prosessen er mediene og deres organisasjoner, for ovrig. Selv om norske aviser har knyttet seg tett opp mot Facebook de senere årene, er de og blir de våre fremste fanebærere for den frie trykting. Det er ennå tid til å handle.

ALTERNATIVET ER at vi akker og oier oss over Facebooks oppførsel noen ukert til, før vi glemmer hele saken og fortsetter som før. Held til selskapet gjør noe liknende igjen. Det er en strategi som får meg til å tenke på salig Jobs' ord i sakens anledning: «What's the point?»

ARBEIDSLIV

RUTINER:

God ledelse tilrettelegger for god varslingskultur, der ansatte tar å varsle og der det finnes gode rutiner for håndtering av varslingskulturer, skriver artikkelforfatterne.

FOTO: SHUTTERSTOCK / NTB SCANPIX

Hver tredje varslers straffes personlig

Det er positivt at det kan bli obligatorisk å ha gode rutiner for varslings- virksomheter.

SIDEINNLEGG

TROND MARKUSSEN
President i NITO

JAN OLAV BREKKE
Forbundsleder i Lederne

Et sunt norsk arbeidsliv er avhengig av ansatte som varsler om forhold på arbeidsplassen som ikke er som de skal. God ledelse tilrettelegger for god varslingskultur, der ansatte tør å varsle og der det finnes gode rutiner for håndtering av varslings- Dessverre er ikke alle ledere sitt ansvar bevisst.

I LEDERNES ferske undersøkelse svarte 26 prosent av de fikk refs av ledelsen etter at de hadde varslet om det de mente var kritikkverdige forhold. 17 prosent av varslerne sa at de ble fratatt arbeidsoppgaver og ni prosent svarte at de mistet stillingen sin.

Blant NITOs respondenter svarte nesten 33 prosent av dem som hadde varslet at det hadde fått negative konsekvenser for deres arbeidsholdning. Nesten 40 prosent svarte at de opplevde som vanskelig å varsle om kritikkverdige forhold i sin virksomhet. Dette er urovekkende tall.

I dagens regler er det bare en plikt til å utarbeide rutiner for intern varslingsundersom forholdene i virksomheten tilsier det». Denne vurderingen er i stor grad opp til ledelsen å foreta. Vi vet at arbeidstakere som varsler er mindre utsatt for gjengjeldelse i virksomheter som har etablerte og kjente varslingsrutiner enn i virksomheter som ikke har det. Evalueringen av varslersituasjonen viser også tydelig at det varsles mer der det er rutiner for varslings.

20. JUNI BLE DET sendt ut forslag til nye lovregler om varslings med frist for uttalelse til 1. oktober 2016. Vi er positivt til forslaget om å innføre obligatoriske rutiner for varslings i alle virksomheter med flere enn ti ansatte. Innleidd arbeidskraft skal også få et varslersvern. Evalueringen av varslersituasjonen viser også tydelig at det varsles mer der det er rutiner for varslings.

GOD VARSLINGSKULTUR er likevel primært et lederansvar, uavhengig av lovregler. Ledere må bygge modige ansatte ved å skape en åpen og trygg kultur, hvor man kan ta beslutninger, være usikre i en ledergruppe og varsle om kritikkverdige forhold. En slik kultur er et suksesskriterium for fremtidens norske vinnerbedrifter. Diskusjonen rundt forslaget som nå er ute på høring er en god start.